

MARINĀDES
un
PĪKANTAS MĒRCES

Sastādījusi *Lilija Rimicāne*

Mākslinieks *Viktors Parkovs*

ISBN 978-9984-859-52-1

© L. Rimicāne, teksts, 2012

© «Izdevniecība Avots», 2012

© V. Parkovs, māksl. nof., 2012

Ja jūs uzturā lietojat daudz ceptas gaļas, tad, lai šis produkts būtu veselīgāks, pirms cepšanas to iemarinējiet sarkanvīna vai alus marinādē. Pie šāda slēdziena nākuši dietologi, kuri pētījuši kancerogēno vielu daudzumu ceptā gaļā pēc marinēšanas ar alkohola piedevu.

Nepareizi pagatavots ēdiens satur kancerogēno vielu – tā saucamo heterociklisko amīnu (HA). Taukvielās cepta gaļa un grilēta gaļa satur visvairāk kancerogēno vielu, jo augstā cepšanas temperatūra pārveido muskuļaudos esošos cukurus un aminoskābes par HA. Olīveļļa, citronu sula, ķiploku marināde samazina HA veidošanos ceptā gaļā, bet sarkanvīns uz grila ceptā gaļā samazina HA pat par 90 %.

Ir simtiem gaļas marinēšanas paņēmieni. Piedāvājam populārākās metodes. Atklāsim pamatmarināžu noslēpumus gaļas un zivju marinēšanai.

Gandrīz visu marināžu pamatsastāvu veido augu eļļa un pārtikas skābes – sausais vīns, citronu sula vai galda etiķis. Kas attiecas uz etiķi, ekspertu domas dalās – vieni uzskata, ka etiķis bojā gaļas garšu, citi, ka tas ir neaizstājams. Bet, ja runa ir par dabīgiem etiķiem (vīna etiķis, ābolu etiķis, garšvielu etiķis) – tad kādēļ gan ne? Etiķa un eļļas uzdevums ir vienkāršs – eļļa saglabā gaļu sulīgu, bet etiķis to padara mīkstāku.

Derīgi padomi

Cūkgaļai un liellopu gaļai piemērots ir sarkanvīns un konjaks. Visdažādāko marināžu ir gaļai. Tas ir dabiski, jo vairākums šašliku tiek gatavoti no gaļas. Kādās vien marinādēs gaļa netiek ma-

rinēta – vīna, sīpolu, majonēzes, kefīra, minerālūdens utt. Šīm sastāvdaļām var pievienot granātu sulu, kivi, sojas mērci un ingveru. Liela nozīme ir zaļumiem un garšvielām. Bez tām pati oriģinālākā marināde gaļu nepadarīs aromātisku un garšīgu.

Marinādes, kas paredzētas putnu gaļai, ir maigākas (ja vien tie nav medījumu putni). No «agresīvām» sastāvdaļām tā paliks sīksta vai sadalīsies šķiedrās. Tāpēc receptēs sastopams medus vai citrusaugļi, kas piešķir gaļai vienreizēju aromātu.

Siers marinādē jātur istabas temperatūrā 12–24 stundas, pēc tam jāuzglabā ledusskapī. Uzglabāšanas ilgums 2–3 nedēļas.

Liellopu gaļai piemērotāks sarkanvīns, cūkgaļai – stiprāks alkohols, piemēram, konjaks, vistas gaļai – medus, zivīm – sausais baltvīns. Garneles un citas jūras veltes pirms gatavošanas nemarkinē – aplaka ar eļļu, citrona sulu un cep.

Eļļa. Gatavojot cūkgaļu un liellopu gaļu, var izmantot nerafinētu olīveļļu, turklāt zivīm un citām jūras veltēm labāk derēs rafinētā augu eļļa, tā saglabāsies dabiskais produkta aromāts.

Svaigi spiestas sulas. Pievienojot marinādei citrona, apelsīnu vai laima sulu, vistas gaļa iegūs izsmalcinātu aromātu un garšu. Šo augļu dabiskās skābes ir saudzīgākas, tāpēc ieteicamas maigākas gaļas gatavošanai.

Piena produkti. Dabiskā (bez piedevām) jogurtā vai kefīrā gaļu marinē galvenokārt austrumu zemēs. Skābpiena produkti veic uzreiz divas funkcijas – gaļu mīkstina un saglabā sulīgumu skābproduktu dabiskā tauku satura dēļ.

Garšvielas. Tradicionāli pieņemts lietot melnos piparus. Dažādot gaļas garšu var ar krustnagliņām, ingveru, bet zivīm piemērots arī muskatrieksts.

Zaļumi. Marinādēm izmanto gan svaigus, gan kaltētus zaļumus. Gaļai tradicionāli tie ir dilles, pētersīļi, baziliks, timiāns, raudene, bet zivīm – fenhelis un anīss.

Ir divu veidu marinādes – aukstās un karstās. Aukstās marinādes «darbojas» ātrāk, tāpēc tiek lietotas gadījumos, kad gaļa jāpagatavo ātri. Karstās marinādes «darbojas» lēnāk – turklāt garšas buķete ir vairāk piesātināta. Biežāk karsto marinādi lieto, gatavojot medījumu gaļu, kurai piemīt specifiska garša. Karstās marinādes karsē līdz 95 °C un atdzesē līdz 35 °C, tikai tad pārlej gaļai un iztur 12–24 stundas.

Aromātiskā marināde

*1-2 lieli citroni, 1-2 tējkarotes sāls,
1 tējkarote maltu melno piparu, 2 tējkarotes
sasmalcinātu svaigu pētersīļu zaļumu.*

Pētersīļu zaļumus saberž ar sāli un pipariem, izspiež citronu sulu un pievieno maisījumam. Gaļu sagriež nelielos gabalos un samaisa ar marinādi. Atstāj ievilkties vēsā vietā 2–4 stundas.

Medus un sīpolu marināde

*1/2 l auksta vārīta ūdens, 1/2 l kvasa,
2 ēdamkarotes šķidra medus, 2-3 sīpoli.*

Kvasu sajauc ar vārītu aukstu ūdeni, pievieno šķidru medu un smalki sasmalcinātus sīpolus. Sagatavoto maisījumu pārlej gaļai un atstāj vēsā vietā ievilkties 5–8 stundas.

Marināde liellopu gaļai

*250 g alus, 4 ķiploka daiviņas,
1 tējkarote timiāna,
2 tējkarotes maltu sarkano piparu,
1 šķēlēs sagriezts citrons.*

Sajauc visas sastāvdaļas, samaisa ar gaļu. Atstāj ievilkties ne mazāk kā divas stundas un cep uz grila.

Marināde jēra vai cūkas gaļai

*3 ķiploka daiviņas, 2 sīpoli,
2 ēdamkarotes vīna etiķa,
6 ēdamkarotes sezama eļļas,
1 ēdamkarote cukura, 3 aso piparu pākstis,
2 krustnagliņas, 2 lauru lapas,
1 tējkarote kanēļa, sāls, pipari,
timiāns un rozmarīns.*

Sajauc visas sastāvdaļas, samaisa ar nelielos gabalos sagrieztu gaļu un atstāj aukstumā 12 stundas ievilkties.

Plūmju marināde cūkgaļas šašlikam

*250 ml plūmju nektāra, 50 g žāvētu plūmju,
2 ēdamkarotes laima sulas,
1 tējkarote svaiga čili, 6 ķiploka daiviņas,
1 ēdamkarote maltu melno piparu,
1 ēdamkarote rozmarīna.*

SATURA RĀDĪTĀJS

Derīgi padomi	4
---------------------	---

MARINĀDES

Marināžu pamatreceptes	8
Citronu marināde ribiņām.....	10
Aukstā ķiploku marināde	10
Marināde ar garšvielām.....	11
Marināde ar vīnu un dārzeņiem	12
Karstā marināde ar dārzeņiem	12
Vīna etiķa marināde	13
Marināde ar jūras sāli (bulgāru gaumē).....	13
Sīpolu marināde ar ķimenēm un vīnu	14
Marināde jaunlopa gaļas marinēšanai	14
Aromātiskā marināde ar rozmarīnu.....	15
Aukstā marināde ar koriandru.....	16
Marināde ar kinzu un sīpoliem	16
Dārzeņu marināde.....	17
Marināde ar eļļu un etiķi	17
Marināde ar eļļu un ķiplokiem.....	18
Marināde ar vīnu un etiķi	18
Marināde ungāru gaumē.....	19
Marināde ar alu.....	19

Maizes un alus marināde	20
Marināde ar sarkanvīnu.....	20
Marināde ar baltvīnu.....	21
Jogurta marināde	21
Aromātiskā marināde	22
Medus un sīpolu marināde	22
Marināde liellopu gaļai	22
Marināde jēra vai cūkas gaļai	23
Plūmju marināde cūkgaļas šašlikam	23
Marināde ar kivi	24
Marināde ar ingveru.....	24
Marināde ar sojas mērci cūkgaļas šašlikam.....	25
Etiķa marināde cūkgaļas šašlikam	25
Alus marināde jēra gaļai	26
Marināde jēra gaļai (armēņu gaumē).....	26
Marināde jēra gaļai (kaukāziešu gaumē)	27
Marināde jēra gaļai (arābu gaumē).....	27
Karstā marināde jēra gaļai.....	28
Ķiploku-citronu marināde putnu gaļai	29
Ķiploku marināde ar krējumu putnu gaļai.....	29
Marināde ar saldo krējumu putnu gaļai	30
Vīna marināde putnu gaļai.....	30
Pikantā citronu marināde zosu un pīļu gaļai	31
Jāņogu marināde putnu gaļai.....	31
Konjaka marināde ar vīnu.....	32
Marināde ar timiānu putnu gaļai	32

Apelsīnu marināde putnu gaļai	32
Dārzeņu marināde putnu gaļai	33
Marināde ar sauso vīnu putnu gaļai	34
Marināde ar sojas mērci un šeriju putnu gaļai	34
Marināde ar medu un liķieri putnu gaļai	35
Tomātu mērces marināde putnu gaļai	35
Sinepju-citrusaugļu marināde vistas gaļai	36
Marināde pīles gaļai	36
Marināde vistas šašlikam I	37
Marināde vistas šašlikam II	37
Marināde ar zemesriekstiem	38
Ķīplok un timiāna marināde	39
Kvasa vai gurķu sālījuma marināde sīkstai gaļai ..	39
Pikantā marināde	40
Marināde ar eļļu un citronu	40
Marināde zaķa vai truša gaļas marinēšanai I	41
Marināde zaķa vai truša gaļas marinēšanai II	41
Kefīra vai rūgušpiena marināde	42
Tomātu marināde cūkas, vistas un tītara gaļai ...	42
Marināde aknu marinēšanai	43
Konjaka marināde aknu marinēšanai	43
Marināde ar kardamonu	44
Vīna-sakņu marināde	44
Marināde pieauguša liellopa gaļas marinēšanai ...	45
Kadiķogu un piparmētru marināde medījumiem .	46
Marināde medījumiem I	46

Marināde medījumiem II	47
Citronu marināde zivs marinēšanai	48
Aromātiskā marināde zivs marinēšanai	48
Sinepju marināde zivs marinēšanai	49
Jogurta un ķimeņu marināde lasim	49
Marināde ceptu zivju marinēšanai I	49
Marināde ceptu zivju marinēšanai II	50
Etiķa marināde zivju marinēšanai	51
Marināde ar sojas mērci zivīm.....	51
Marinādes sieriem	52
Marināde brinzai.....	54
Marināde Tofu sieram.....	55

PIKANTAS MĒRCES

Tomātu mērce	56
Asā tomātu mērce.....	57
Tomātu biezenis	58
«Vīriešu» ievārījums (klasiskais variants).....	59
Tomātu un garšaugu biezenis	60
Pikantie biešu ikri	61
Dārzeņu mērce.....	62
Dārzeņu sālā mērce	62
Tomātu un ķiploku mērce	63
Tomātu un mārrutku mērce.....	64
Ķiploku piedeva.....	64
Ķiploki augu eļļā.....	65

Kečups I	65
Kečups II	66
Adžika I	66
Adžika II	67
Lečo I.....	67
Lečo II.....	68
Mārrutku mērce.....	68
Mārrutku mērce ar bietēm	69
Mārrutki ar etiķi	69
Galda sinepes	70
Angļu sinepes	70
Franču sinepes	70
Vācu sinepes	71
Sinepju piedeva ar ķiplokiem.....	72
Majonēze	72
Asā mērce	73
Šašlika mērce indonēziešu gaumē	73